

spirituality and strength of mind is given. Mind is considered not only as certain property of the individual, required for rational knowledge, but also as an intellectual product of culture, as a force capable of understanding knowledge and values. For this reason, modern university activity should be targeted on the development of personal knowledge with sense as knowledge describes the life and meaningful knowledge fills it with sense.

Keywords: *university, culture, education, senses, values*

Сафонова Ірина Олексіївна – канд. пед. наук, ст. викл. кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Северодонецьк, Україна). E-mail: lolenufenok@mail.ru

Safonova Iryna Oleksiivna – Ph.D., Senior Lecturer in Pedagogy of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Sievierodonetsk, Ukraine). E-mail: lolenufenok@mail.ru

УДК 378. 046-021-047.64

МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ЗМІСТУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЗАСАДАХ

І. Л. Сіданіч

У статті обґрунтовується необхідність модернізації управління та змісту освітнього процесу ВНЗ на християнських засадах. Розкрито сутність змісту структурних складових моделі інноваційної діяльності ВНЗ на прикладі здобуття спеціалізації «Християнська педагогіка у вищій школі». Визначено зміст, форми і методи викладання навчальної дисципліни «Методика викладання навчальних дисциплін духовно-морального спрямування у ВНЗ».

Ключові слова: *зміст освітнього процесу ВНЗ, модель інноваційної діяльності ВНЗ, викладач християнської педагогіки.*

Формулювання проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема модернізації управління та змісту освітнього процесу ВНЗ на християнських засадах є особливо актуальною для становлення викладача вищого навчального закладу сьогодення. Значне місце у

підготовці майбутніх викладачів християнської педагогіки посідає духовно-моральне виховання як взірць духовної досконалості у професійній та особистісній сфері. Тому не випадково вища школа спрямовує свої зусилля на опанування студентами професійними знаннями і навичками, присвоєння ними християнських цінностей, а й на розвиток їхнього духовного світу.

Нині формування стратегії духовного розвитку України спирається на особисті якості індивідумів – їхньої здатності до тривалого колективного перетворення існуючої суспільної реальності, духовного самовдосконалення, пізнання себе, винайдення власного творчого шляху. За такого підходу враховується їхнє особисте середовище існування (професійної діяльності), в якому кожна людина знаходить найкомфортнішу реалізацію, духовно вдосконалюється, позитивно перетворюється з огляду на власні моральні і духовні орієнтири, результати пошуку істини, а також поклик добра, творення краси та гармонії. У будь-якому випадку має місце персоніфікація і «розпорошеність гармонізації» основних управлінських процесів, спрямованих на духовне відродження суспільних цінностей, основною з яких є людина, зокрема, її професійний та духовний розвиток.

На думку В. Кременя, висока мораль держави – це основа її сили, тому необхідно утворити новий тип виховання, яке передбачає повну рівновагу між владою і високою культурою громадян. Оздоровлення суспільного життя після якої-небудь катастрофи чи катаклізму можливе, на його думку, не лише в політиці, а й у моралі і релігії через відновлення людської душі, виховання моралі, що є будівництвом держави [4].

У сучасному суспільстві вплив релігійних цінностей є найсуттєвішим на культурне та духовне життя людини ніж на політичну, економічну й управлінську сфери її діяльності. Звідси й необхідність наукової координації формування ціннісних основ духовного відродження у вищій освіті з урахуванням рівня розвитку національної соціокультурної системи, історичних здобутків, а також вікових християнських цінностей.

За цих умов актуалізується проблема модернізації управління означеними процесами як такими, що впливають на якість освітнього процесу вищого навчального закладу (далі – ВНЗ) як формуючого чинника національної системи вищої освіти. Це пов'язано з наявністю довготривалого перехідного періоду в соціально-економічній сфері, автономізацією діяльності ВНЗ, а також підвищенням ролі різних

важелів розвитку цієї сфери в напрямі оптимізації управлінських процесів, які дотепер створюють певний «вакуум управління» [2]. Зокрема, має місце потреба системного наукового бачення та прогнозування, а також теоретичного обґрунтування реалізації ефективного управління якістю освітнього процесу ВНЗ на християнських засадах, уможливлючи інноваційний шлях розвитку цих закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Теоретичні і практичні аспекти розв'язання управлінських проблем, а також підготовки фахівців у ВНЗ як один із напрямів формування освітнього потенціалу дістали значного розвитку в працях вчених Г. Євтушенко, Г. Єльнікової, В. Кременя, О. Кратта, В. Куценко, Т. Оболенської, В. Олійника. Зокрема, особливості реалізації управлінських процесів у вищій освіті розглянуто в працях М. Євтуха, М. Артюхова, В. Беспалька, П. Блонського, М. Захарова, Ю. Конаржевського, З. Рябової, Г. Серікова, а підходи до формування змісту вищої освіти аналізуються вченими В. Краєвським, В. Ледньовим, П. Ставським, М. Шкілем. Пошук шляхів підвищення результативності підготовки студентів магістратури здійснюється в працях О. Мороза, З. Сліпкань, В. Олійника, Г. Шевченко.

Результати дослідження свідчать, що нагальною педагогічною потребою є формування концептуальних засад управління якістю підготовки фахівців з педагогіки вищої школи, зокрема: розроблення стратегії інноваційного розвитку ВНЗ на вітчизняному й зарубіжному ринку освітніх послуг з урахуванням пріоритетів суспільного науково-технологічного розвитку; упровадження нових освітніх і управлінських технологій в освітній процес цих закладів; пошук механізмів оптимальної інтеграції форм і технологій навчання, а також визначення пріоритетності їх упровадження; доцільність упровадження аутсорсингу як одного із напрямів стратегічного розвитку інструментів сучасного менеджменту, а також розширення форм співпраці із зарубіжними навчальними закладами й іншими організаціями [3].

Вітчизняна система вищої педагогічної освіти у своєму динамічному розвитку зробила суттєвий крок щодо сприйняття студента як суб'єкта цього процесу, забезпечуючи встановлення комфортних суб'єкт-суб'єктних відносин в освітньому процесі (далі – НВП) цих закладів. Проте й досі студент залишається, на нашу думку, суб'єктом учіння, а не суб'єктом опанування знань для ефективної

майбутньої професійної діяльності. Це означає, що сучасна система вищої педагогічної освіти стала більш демократичною, але не такою, що оптимізує процеси здобуття майбутніми фахівцями рівня найвищої професійної зрілості та готовності відповідати на суспільні вимоги.

Професійна зрілість майбутнього фахівця з педагогіки вищої школи, зокрема, майбутніх викладачів християнської педагогіки – багатомірною категорією, яка передбачає розвиток морально-етичних якостей, духовних цінностей, гуманістичної спрямованості особистості, нормативності поведінки й відносин. Професійна зрілість такого фахівця, зокрема, викладача вищої школи, має вирізнятися високою відповідальністю, турботою про інших людей, соціальною активністю та характеризуватися гуманістичною спрямованістю, а не лише високими професійними досягненнями в майбутньому й ефективною самореалізацією. Саме тому в акмеологічному розумінні ступінь зрілості такої особистості, а тим більше вершина зрілості – акме – розглядається як сформованість інтегрованої характеристики майбутнього фахівця як дорослої людини. Високий показник наявності такої характеристики дає змогу всебічно вивчати закономірності розвитку людини як індивіда (складного живого організму), особистості (ядром якої є ставлення людини до різних сторін дійсності) і суб'єкта діяльності (перш за все, як професіонала), спроможного досягти в професійному розвитку найбільш високого рівня.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, розглянутих у цій статті. Сучасними дослідниками пропонуються цілісні концепції управління освітнім процесом у ВНЗ, обґрунтовуються цілі, принципи, зміст, технології реалізації такого комплексного управління. Проте, дослідження управління якістю вищої освіти досі залишається недостатньо вивченим, а саме: мало праць навчально-методичного спрямування, в яких є єдина ключова ідея; мало інтегрованими залишаються психологічний та педагогічний аспекти управління вищою школою; має місце перевантаження змісту навчальних видань другорядним матеріалом; не в повній мірі враховуються вікові особливості аудиторії, для якої вони призначені тощо.

Мета статті полягає у ретроспективному аналізі процесу управління якості вищої освіти майбутніх викладачів християнської педагогіки, висвітленні перспективності використання інноваційного підходу в модернізації управління якістю вищої освіти в умовах

актуальних освітніх змін з урахуванням сучасної практики управління якістю освітніми процесами ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Освітній процес у ВНЗ є складною динамічною системою, реалізація якого має всі системні ознаки. Такими ознаками, на думку А. Найна та Л. Кустова, є наявність сукупності взаємопов'язаних елементів, які характеризуються: цілісністю, структурною ієрархічністю, функціональною цілеспрямованістю, взаємодією із зовнішнім середовищем [7]. Відповідно і підготовка майбутніх фахівців з педагогіки вищої школи, зокрема, викладачів християнської педагогіки, в сучасних умовах має відрізнитися цілеспрямованим і системним характером, який визначить її якість з урахуванням суспільних вимог.

Цілеспрямоване забезпечення високої якості підготовки викладачів християнської педагогіки, на нашу думку, має визначитися за ієрархічною системою показників, на першому рівні якої є показники, які характеризують якість організації освітнього процесу в навчальному закладі в цілому. Другий рівень утворюють показники навчальної діяльності ВНЗ, третій – кафедри, четвертий – спеціальності. На п'ятому рівні мають розглядатися показники якості оволодіння майбутніми фахівцями знаннями з кожної навчальної дисципліни. При цьому підпорядкованість зазначених рівнів відповідає наведеному тут порядку, тобто зверху вниз. Практичне ж забезпечення якості вищої освіти відбувається у зворотному порядку, тобто знизу вгору.

Проведений аналіз сучасних поглядів на реалізацію системного підходу в управлінні освітніми системами як однієї із засад методології педагогічного управління, дав змогу виявити низку закономірностей, які доцільно використовувати, на нашу думку, в процесі підготовки майбутніх викладачів християнської педагогіки, а саме таких, що викладені автором в наступних положеннях:

- педагогічне управління як вид системної взаємодії має враховувати зовнішній вплив на якість підготовки викладачів християнської педагогіки, через організацію, цілепокладання, контроль, стимулювання означеного процесу з урахуванням об'єктивно існуючих потенційних можливостей системи;

- виконання соціального замовлення на якість підготовки викладачів християнської педагогіки, передбачає ефективну реалізацію низки управлінських функцій (планування, прогнозування, організацію,

координацію, контроль, мотивацію тощо) з урахуванням початкового стану системи управління закладом як системи та стадії його розвитку;

- рівень та оптимізація внутрішньої взаємодії в процесі підготовки викладачів християнської педагогіки, суттєво впливає на ефективність управління її якістю, що потребує врахуванням особливостей діяльності цих закладів як освітньої системи.

У контексті забезпечення конкурентоспроможності Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (далі – ННІМП) важливою складовою є адаптованість управління якістю знань магістрів педагогіки вищої школи до змін у зовнішньому середовищі й реалізація цілей, завдань і умов розвитку професійної майстерності майбутніх викладачів християнської педагогіки.

Зміст і характер професійної діяльності автора та сфера його наукових інтересів зумовили вибір проблематики дослідження управління якістю вивчення студентами навчальних дисциплін духовно-морального змісту як складової підготовки майбутніх викладачів християнської педагогіки. Головною метою розробників дисциплін є забезпечення якісного супроводу опанування майбутніми фахівцями професійно важливих знань через їх залучення до активного і якісного освітнього процесу, проведення аналогії між теорією та їхньою життєвою практикою, створення комфортних умов навчання тощо.

Відповідно до сучасної філософії вищої освіти викладач вищої школи в чинних соціокультурних умовах має бути не просто транслятором науково-культурного й професійного досвіду (це успішніше можуть реалізувати нові інформаційні технології), тим більше не носієм незаперечної істини, яка має бути засвоєна студентом. Основним важелем у синкретичній культурі стає індивідуальність та індивідуальна свідомість, визнання права на власну думку та позицію іншого, незалежно від соціально-рольового статусу [6].

Гуманістично зорієнтована суб'єкт-суб'єктна модель освітнього процесу у ВНЗ вимагає зміщення аспектів у побудові професіограми особистості викладача та розробці нових критеріїв його педагогічної майстерності. Вже недостатньо лише поєднувати педагогічну спрямованість своєї діяльності з науково-пошуковою активністю, важливим стає також і те, на якому ментально-духовному тлі це відбувається, наскільки викладач здатний проявляти моральний професіоналізм. Гуманістична парадигма передбачає концентрування

освітнього процесу не на навчальній дисципліні, а на особистості студента, його професійному становленні та особистісному зростанні. Для цього сам викладач має бути високого рівня самоактуалізованості, особистісної та громадянської зрілості [8].

Ресурсною базою формування та професійного зростання майбутнього викладача християнської педагогіки є різні види забезпечення НВП (науково-методичне, навчально-інформаційне, технологічне тощо), ефективне використання якого залежить від рівня розгалуженості та впровадження сучасних ІТ-технологій (створення й використання баз даних, бібліотечного фонду, електронної бази навчально-методичної роботи кафедри, сайту, електронної пошти, електронної газети, журналу, дистанційної освіти тощо).

На нашу думку, важливо управляти якістю підготовки майбутніх викладачів християнської педагогіки, використовуючи сучасні засоби реалізації цих технологій, спрямовуючи зусилля на ефективність НВП. За такого спрямування ефективно управління освітнім процесом забезпечить: особистісний ріст і соціальну мобільність не тільки майбутніх викладачів християнської педагогіки, але і викладачів; культурне зростання особистості, через яку поширюються ідеї патріотизму, етичних норм і суспільних цінностей; доступність інформації для розвитку вузівської науки й освіти; інноваційну якісну підготовку фахівців [8].

Ми впевнені, що сучасний фахівець з педагогіки вищої школи має володіти навичками не тільки викладача, вихователя, дослідника, а й менеджера, керівника інноваційних проектів тощо. Тому професійна підготовка студентів магістратури педагогіки вищої школи, зокрема, майбутніх викладачів християнської педагогіки, має бути спрямована на розвиток здатностей до інноваційної діяльності, оволодіння ІТ-технологіями, комунікації (спілкування з колективом і різними категоріями студентів) тощо.

Водночас, сучасному студенту необхідно мати, на нашу думку, якісну підготовку як у галузі психолого-педагогічних наук, так і у галузі сучасної методології наукових досліджень, інноваційної діяльності, ІТ-технологій, іншомовної підготовки, правового регулювання професійних відносин тощо. Необхідною умовою зростання професіоналізму фахівців у галузі вищої освіти є підготовка магістрів за спеціальністю 8.18010021 «Педагогіка вищої школи».

Модель підготовки магістрів з педагогіки вищої школи за спеціалізацією «Християнська педагогіка у вищій школі» в

Університеті менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України (далі – Університет) має такі переваги: реалізація студентоцентрованого підходу до особистісно-професійного розвитку, формування компетентних професіоналів у своїй галузі; поєднання теорії, практики, наукових досліджень шляхом залучення до освітнього процесу практиків, посилення практичної підготовки, організація навчання на основі діяльнісного та компетентнісного навчання, побудова навчання шляхом дослідження; наявність відповідних фахівців, професорсько-викладацького складу для реалізації міждисциплінарного підходу до підготовки конкурентоспроможних фахівців, формування та розвиток загальних та професійних компетентностей; управління освітнім процесом на основі системного моніторингу, самооцінювання якості освіти; оновлення змістовної підготовки сучасних управлінців шляхом приділення значної уваги питанням якості освіти, управління розвитком вищого навчального закладу; застосування системи контрольно-аналітичної діяльності викладачів з урахуванням реалізації компетентнісного підходу; застосування тренінгового навчання, сучасних активних, інтерактивних, ІТ-технологій; розроблення та використання персональних навчальних систем як складової управління самостійною роботою студентів.

У загальному розумінні пілотна модель курсу «Методика викладання навчальних предметів духовно-морального спрямування» зі спеціалізації «Християнська педагогіка у вищій школі» відрізняється від інших курсів високим рівнем взаємодії між студентами й викладачами; доступністю викладення теоретичного матеріалу; консультуванням експертів-практиків; заохоченням до тісної співпраці між студентами курсу; високим рівнем відповідності теорії сучасним реаліям, а саме поновленням матеріалів для самостійного вивчення, посиланнями на актуальні сайти для фахівців духовно-моральної просвіти.

Навчальна програма зі спеціалізації «Християнська педагогіка у вищій школі» (далі – Програма) охоплює 30 академічних годин та структурована змістовними модулями. До їх складу, крім теоретичних питань, входять тематика семінарських занять, орієнтовна тематика рефератів, запитання для самоперевірки та перелік рекомендованої літератури. Водночас, програма охоплює навчально-тематичний план з визначенням обсягів годин на вивчення кожного змістового модуля. Стрижневими модулями Програми є: «Духовно-виховні та

культурологічні аспекти в християнській етиці», «Християнська етика людських взаємин», «Християнські настанови, обряди та народні звичаї як осереддя української культури».

Метою Програми є ознайомлення майбутніх викладачів християнської педагогіки з теорією та методикою викладання курсів, зі змістом, завданнями, принципами та засобами духовно-морального виховання на засадах християнських цінностей, сприяння становленню християнських і громадянських компетентностей особистості. Вона побудована за кредитно-модульною системою (1 кредиту ECTS) й охоплює аудиторну роботу, практику і самостійне засвоєння навчальних дисциплін та іспитові випробування.

Основна увага зосереджується на змісті християнської педагогіки. Передбачається використання різних форм занять, здійснення теоретичної, методичної і практичної підготовки та оперативне зважування професійних запитів і потреб магістрантів. Педагогічну практику майбутні викладачі проходять під керівництвом координатора з фаху. Практичні заняття (аудиторна форма) охоплюють демонстрацію фрагментів лекційно-практичних занять, перегляд відеоматеріалів, тренінги, розробку методичних рекомендацій, укладання дидактичного матеріалу, вирішення проблемних педагогічних ситуацій, відбір матеріалів на науково-практичну конференцію, участь у ділових іграх тощо. Загальна педагогічна практика проводиться на базі навчальних закладів у формі відкритих занять або їх фрагментів.

Наукове визначення і обґрунтування змісту, форм і методів вивчення навчальних дисциплін духовно-морального спрямування в сучасній вищій школі можливе на принципах гуманізму, толерантності, позаконфесійності, свободи совісті в рамках чинного законодавства. За такої умови християнська педагогіка може посісти чільне місце серед вузівської програми. Її зміст буде співзвучний вимогам громадянського суспільства, а відповідальність за роботу вищої школи нестиме як Церква, так і держава. Зміст християнської педагогіки істотно впливає на зміст відповідних навчальних дисциплін, завданням яких є уточнення етичних норм, стандартів, принципів на засадах християнської моралі, яка ґрунтується на заповідях і законах Божих.

Зсув акцентів у діяльності ВНЗ з організаційно-структурних питань на питання якості освітньої й науково-дослідної роботи, швидке реагування вищої школи на виникаючі потреби суспільства дали змогу розробити рекомендації щодо удосконалення й підвищення

ефективності управління якістю підготовки фахівців вищої школи відповідно до нових умов:

- розвиток ВНЗ на основі принципів організації тих, що навчаються (високий ступінь «командного керівництва», тобто наявність колективу однодумців, що розуміє й поділяє стратегію й тактику керівництва; організація постійно діючих програм підвищення кваліфікації персоналу й системного впровадження освітніх інновацій; розроблення системи мотивації персоналу в перманентному підвищенні кваліфікації; діюча практика обміну досвідом і тиражування позитивних педагогічних, дидактичних, методичних прийомів; наявність системи заохочення викладачів, що працюють за інноваційними методиками);

- управлінські впливи, орієнтовані на високодуховну філософію, організаційну культуру й інновації науково-викладацького й методичного персоналу ВНЗ;

- декларативність християнської місії й корпоративної філософії, яка виключає технологічність освітніх процесів, оскільки не регламентує діяльність його учасників (викладачеві відведено роль порадника, досвідченого фахівця з конкретних навчальних дисциплін, який прагне допомогти студентам у досягненні кінцевої мети навчального процесу – отриманні знань та умінь;

- конкурентоспроможність ВНЗ, який надає високу якість освіти, якість підготовки, організація навчального закладу як системи відкритого типу (моніторинг зовнішнього середовища, дослідження ринку праці для виявлення нових перспективних напрямів підготовки фахівців, аналіз тенденцій розвитку тієї або іншої предметної області з метою збору й опрацювання інформації для викладання відповідних навчальних дисциплін);

- контроль якості освіти з метою об'єктивної оцінки та прийняття управлінських рішень у створенні сучасної вищої школи, головним показником якої є стійка придатність до працевлаштування та успішної роботи випускника вищої школи в обраній ним сфері трудової діяльності, а також подальшого розвитку.

Отже, реалізація цілей і завдань навчальних дисциплін духовно-морального змісту створює передумови для задіяння технології духовно-морального виховання на християнських моральних цінностях, самовизначення кожної особистості у системі суспільних взаємин (економічні, соціальні, національні, політичні, культурно-світоглядні, міжособистісні), становлення і розвитку духовно-моральної та

інтелектуальної особистості, якій притаманні демократична культура, усвідомлення зв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її громадянською відповідальністю, а також для формування готовності до старанної участі в житті суспільства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз існуючої практики управління якістю підготовки фахівців з педагогіки вищої школи в умовах ринкових відносин показав, що ефективна діяльність ВНЗ вимагає модернізації організації їх діяльності, більш ефективного й гнучкого управління з урахуванням позитивних здобутків педагогічної теорії та практики та світового досвіду реалізації ефективного управління в освітніх системах. Водночас важливо враховувати наявність інноваційних технологій навчання, орієнтуватися на формування гармонійно розвинутої особистості, освіченої, здатної до безперервного оновлення своїх знань, професійної мобільності, швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері, системі управління й організації праці у швидкоплинних ринкових відносинах.

Актуальним, важливим і надто перспективним завданням за цих умов є опанування християнської педагогіки як одного із чинників забезпечення високої якості освіти. Забезпечити його розв'язання має розроблення організаційно-педагогічних засад управління якістю підготовки магістрантів через такий управлінський вплив, який залежить від якості знання навчальних дисциплін духовно-морального змісту. Розроблення та впровадження системи управління якістю підготовки фахівців з педагогіки вищої школи та оцінювання реальних показників цієї якості мають починатися з формування ефективної системи викладання кожної конкретної навчальної дисципліни. Така система має включати мотивацію студентів на оволодіння нею, дидактично обґрунтований відбір змісту навчання, створення сприятливих педагогічних умов для його сприйняття, засвоєння та розуміння навчального контенту.

Системне управління впровадженням високоефективних педагогічних технологій і сучасних засобів їх реалізації, а також педагогічна творчість викладача ВНЗ виступають важливими передумовами забезпечення належної якості професійної освіти. Організація здобуття якісних знань з навчальних дисциплін духовно-морального змісту забезпечуються реалізацією саме творчого підходу викладача, його високою культурою, професіоналізмом і педагогічною майстерністю, активізуючи мотиваційну сферу майбутнього фахівця на

оволодіння дисципліною і стимулюють його навчально-пізнавальну діяльність.

Подальші наукові розвідки щодо вдосконалення управління підготовкою майбутніх викладачів християнської педагогіки у вищій школі будуть спрямовані на розроблення та впровадження у навчально-виховний процес вищої школи базової моделі підготовки цих фахівців у ВНЗ України.

Література

1. Дмитрієва С. М. Психологічні особливості педагогічної співтворчості викладача і студентів: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. психол. наук :19.00.07 ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. – К., 1996. – 20 с.
2. Дмитренко Г. А. Стратегічний менеджмент у системі освіти: навч. посіб. / Г. А. Дмитренко. – К. : МАУП, 1999. – 28 с.
3. Забродська Л. М. Інноваційні пріоритети науково-технологічного розвитку: міжнародний та регіональний аспекти [електронний ресурс] / Л. М. Забродська // Теорія і методика управління освітою. – 2015. – № 2(16). – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/katalog/882-electronic-journal-the-theory-and-methods-of-educational-managementedition-16-2015>
4. Кремень В. Г. Освітній процес у вимірах синергетичного аналізу / В. Г. Кремень // Вища освіта України. – 2014. – № 3. – Темат. вип. «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Дод. 2. – Т. 1. – 380 с. – С. 3–15.
5. Крушельницькая О. Б. Условия эффективности перцептивного общения преподавателя со студентами / О. Б. Крушельницькая, А. С. Панасюк // Психологическая наука и образование. – 2003. – № 3. – С. 48–51.
6. Микитюк Г. Ю. Взаємини викладачів і студентів як чинник становлення особистості майбутнього вчителя: дис. ... канд. психол. наук / Г. Ю. Микитюк. – К., 2003. – 215 с.
7. Найн А. Гуманізація неперервного професіонального образования: вариант, концепция, модели: учеб. пособие / А. Найн, Л. Кустов. – Челябинск : ЧГИФК, 1994. – 76 с.
8. Сіданіч І. Л. Управління підготовкою майбутніх викладачів християнської педагогіки у вищій школі. [Електронний ресурс] / І. Л. Сіданіч // Теорія і методика управління освітою. – 2015. – № 2(16). – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/katalog/882-electronic-journal-the-theory-and-methods-of-educational-managementedition-16-2015>.

**МОДЕРНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И СОДЕРЖАНИЯ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ НА
ХРИСТИАНСКОЙ ОСНОВЕ**

И.Л. Сиданич

В статье обосновывается необходимость модернизации управления и содержания образовательного процесса вуза на христианской основе. Раскрыто содержание структурных составляющих модели инновационной деятельности вуза на примере специализации «Христианская педагогика в высшей школе». Определено содержание, формы и методы преподавания учебной дисциплины «Методика преподавания учебных дисциплин духовно-морального направления в вузе».

Ключевые слова: содержание образовательного процесса вуза, модель инновационной деятельности вуза, преподаватель христианской педагогики.

**MODERNIZATION OF MANAGEMENT AND CONTENT OF
EDUCATIONAL PROCESS IN HIGHER EDUCATION BASED ON
CHRISTIAN PRINCIPLES**

I.L. Sidanich

The article contains the grounds for modernization of management and content of the educational process in higher education on Christian principles. The essence of the structural components of innovation activity model of higher education on the basis of obtaining specialization "Christian education in high school" is revealed. The content, forms and methods of teaching course of study "Teaching methods of courses of study of spiritual and moral guidance in high school" are defined.

Keywords: content of the educational process of high school, innovation activity model of higher education, teacher of Christian Education.

Сіданич Ірина Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри управління навчальним закладом та педагогіки вищої школи Інституту менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Київ, Україна). E-mail: 2363395@ukr.net

Sidanich Iryna Leonidivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Chair of Management of the Higher Educational Establishment and Higher School Pedagogy of the Institute of Management and Psychology of the State Higher Educational Establishment "University of the Education Management" of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine). E-mail: 2363395@ukr.net

УДК 378.048.2

**ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Н.С. Сідаш

В статті досліджується проблема формування педагогічної свідомості майбутніх викладачів вищих шкіл. Автором створена теоретична модель структури педагогічної свідомості, в якій виділені структурно-функціональні компоненти педагогічної свідомості, з'ясовані чинники та умови, які мають найбільший вплив на формування, становлення та розвиток педагогічної свідомості у майбутніх викладачів вищих шкіл.

Ключові слова: майбутні викладачі вищих шкіл, теоретична модель, структура педагогічної свідомості, структурно-функціональні компоненти.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. На підставі результатів дослідження філософських, психологічних та педагогічних визначень щодо формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів вищих шкіл, проаналізувавши складові педагогічної свідомості та взявши за основу структурно-функціональні компоненти, була розроблена теоретична модель педагогічної свідомості майбутнього викладача вищої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Під час знайомства з науковою літературою не можна не звернути увагу на те, що існує досить багато досліджень, як вітчизняних, так і зарубіжних, які безпосередньо пов'язані з проблемами вивчення педагогічної свідомості. Так, Н. Крицька, Л. Беляєва, В. Демичев, М. Дьомін у своїх працях порушували питання структури педагогічної свідомості; І. Лернер, В. Сластьонін, В. Краєвський, В. Ретюнський та ін. досліджували методологічні аспекти педагогічної свідомості; Н. Ісаєва, М. Кларін, Д. Ронзін, Г. Акопов, Є. Тихомирова вивчали якісні характеристики педагогічної свідомості.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Можна помітити, що автори